

STRESZCZENIE W JĘZYKU POLSKIM

Na rozprawę doktorską składa się cykl 3, monotematycznych artykułów opublikowanych w międzynarodowych czasopismach naukowych indeksowanych w bazie MEDLINE i uwzględnionych na liście Journal Citation Reports by Web of Science oraz znajdujących się w wykazie czasopism naukowych Ministerstwa Edukacji i Nauki (MEiN). Łączny współczynnik wpływu (impact factor – IF) artykułów wchodzących w skład rozprawy doktorskiej wynosi 12,2, a punktacja MEiN 380 punktów. We wszystkich artykułach jestem pierwszym i wiodącym autorem.

Pierwszą pracą wchodzącą w skład cyklu jest przegląd piśmiennictwa dotyczący zastosowania inhibitorów kinaz Janusowych (JAK) w leczeniu przewlekłego wyprysku rąk. Publikacja jest podsumowaniem obecnego stanu wiedzy na temat wykorzystania tej grupy farmaceutyków, efektywności klinicznej terapii, a także aspektów związanych z jej bezpieczeństwem w grupie pacjentów cierpiących na przewlekły wyprysk rąk. Dokonano w niej także podsumowania zakończonych oraz obecnie trwających badań klinicznych związanych z tym zagadnieniem. Przegląd wykonano w grudniu 2022 r.

Następnie, w badaniach będących podstawą drugiej i trzeciej publikacji cyklu stworzono charakterystykę populacji chorującej na przewlekły wyprysk rąk, ze szczególnym uwzględnieniem objawów o charakterze świądu i bólu oraz aspektów psychospołecznych choroby. Badanie prowadzono od 1 lutego 2022 r. do 31 stycznia 2023 r. Do badań włączono grupę liczącą 100 pacjentów z rozpoznaniem klinicznie przewlekłym wypryskiem rąk. Do oceny stopnia nasilenia choroby wykorzystano dwa narzędzia diagnostyczne: skalę globalnej oceny badacza dla tej choroby (IGA-CHE) oraz wskaźnika nasilenia wyprysku rąk (HECSI). Od wszystkich pacjentów zostały zebrane dane demograficzne oraz kliniczne. Nasilenie świądu oraz bólu (największe nasilenie obu objawów w ciągu ostatnich trzech dni oraz w ciągu całego okresu choroby) oceniano z użyciem skali numerycznej (ang. Numerical Rating Scale, NRS). Ponadto, pacjenci byli również proszeni o wypełnienie kwestionariuszy: DLQI, oceniającego jakość życia pacjentów z chorobami dermatologicznymi, 6-ISS, związanego z zagadnieniem stygmatyzacji, PHQ-9 oraz GAD-7, służącym do przesiewowego wykrywania oraz badania nasilenia zaburzeń, odpowiednio: depresyjnych i lękowych. Kolejnym narzędziem wykorzystanym w badaniach, który pomaga w ocenie powyższych zaburzeń był kwestionariusz HADS-M. Na podstawie wyników analiz zebranych danych stworzono dwie prace oryginalne.

Celem drugiej pracy było scharakteryzowanie populacji osób cierpiących na przewlekły wyprysk rąk oraz analizę towarzyszących temu schorzeniu świądu i bólu. W badanej populacji przeważały kobiety (60%), wiek uczestników wahał się od 18 do 80 lat. Średni czas trwania choroby wynosił 42,5 miesiąca, a średnia liczba zaostrzeń w ciągu ostatnich 12 miesięcy wynosiła 4,7. Predyspozycje atopowe stwierdzono u 45% pacjentów, większość badanej populacji było wcześniej leczona z powodu choroby. W wyniku analizy stwierdzono, że większość pacjentów należała do grupy 3 IGA-CHE, a średnie nasilenie choroby oceniono jako umiarkowane. Wśród badanych pacjentów 81% zgłaszało świąd, a 53% odczuwało ból, przy czym kobiety częściej doświadczały tych objawów. Świąd był oceniany jako łagodny w ostatnich 3 dniach przed badaniem, natomiast umiarkowany w całym okresie choroby. Nasilenie bólu określono jako łagodne. Analiza wykazała korelację pomiędzy nasileniem świądu i bólu a stopniem nasilenia choroby. Dodatkowo, nasilenie tych objawów korelowało z obniżoną jakością życia mierzoną za pomocą DLQI. Stwierdzono także związek pomiędzy poziomem stygmatyzacji a nasileniem świądu.

W ostatniej z włączonych do dysertacji prac ocenione zostały psychospołeczne konsekwencje przewlekłego wyprysku rąk. Większość badanych zgłosiła umiarkowany lub bardzo duży wpływ choroby na ich jakość życia. Spadek jakości życia korelował z ciężkością choroby. Interpretacja wyników kwestionariusza PHQ-9 wykazała, że u 17% pacjentów istniała możliwość rozpoznania zaburzeń depresyjnych, a średni wynik w skali PHQ-9 wskazywał na łagodną ich postać. Korelacja pomiędzy nasileniem objawów depresyjnych a nasileniem CHE została potwierdzona. Zaburzenia lękowe występowały u 25% badanej grupy, a nasilenie bólu korelowało z obecnością rozpoznania zaburzeń lękowych. Obserwowano również korelację pomiędzy nasileniem objawów lękowych a ciężkością choroby oraz czasem trwania choroby.

Podsumowując, pacjenci z przewlekłym wypryskiem rąk doświadczają różnorodnych objawów, a schorzenie znacząco wpływa na ich jakość życia, stan psychiczny oraz dolegliwości fizyczne. Warto zauważyć, że wyniki badań wskazują na potrzebę holistycznego podejścia do tej grupy chorych, podkreślając znaczenie poprawy jakości życia jako jednego z punktów końcowych postępowania. Niezbędne jest również prowadzenie dalszych badań ukierunkowanych na poznawanie nie tylko patomechanizmu choroby, lecz także procesów doświadczania choroby przez pacjentów.